

Argumenty a „novost“

Anselm (in Proslogion, Proemium) se vědomě pokouší najít argument (jímž by bylo možno prokázat, že „Bůh opravdu resp. „vpravdě“ *jest*“), který by si dokonale vystačil a který by tedy nepotřeboval už žádných dalších argumentů k tomu, aby jeho platnost byla podepřena. Naproti tomu Hegel (Fenomenol. ducha) je přesvědčen, že pravda se nemůže vyjevit v jednotlivých (izolovaných) argumentech (event. argumentacích), ale pouze v systému. A posléze třeba Whitehead dává důraz na úkol filosofie nezůstávat v mezích (v rámci) „explicitních předpokladů“, ale usilovat o „objevy“ mimo tento rámec. My k tomu můžeme ovšem ještě poznamenat, že je třeba náležitě vyjasnit, co máme rozumět „objevem“: jde o odhalení něčeho, co tu už před odhalením bylo, anebo o vynález něčeho opravdu nového, co tu ještě nebylo? (Ani slovo „vynález“ není ovšem nejšťastnější, protože se v něm nadále ozývá ono „nalézání“ něčeho, co tu už předtím bylo.) Vezmeme-li možnou „novost“ ve filosofii vážně, tj. připustíme-li, že není ne aspoň nemusí být závislá na jakékoli „novosti“ toho, k čemu se intencionálně vztahuje a čím se zabývá, pak zároveň musíme připustit, že jakákoli taková „novost“ se teprve může, má a dokonce i musí osvědčit teprve v rámci příslušných aplikací, a to nejen aplikací při řešení praktických, životních, „reálně“ situačních problémů, ale také aplikací teoretických, tj. usilujícího systémové skloubení toho, co je do určitých „starších“ kontextů zapojováno jako něco nového, vynalezeného. A je-li tomu tak, pak nemůžeme od jednotlivého nápadu, od jednotlivého argumentu očekávat, že si bude moci sám pro sebe stačit, že se bude moci o takový argument sám opřít jako o nepochybný důkaz o něčem „skutečném“, „reálném“, „existujícím“ apod.

(Písek, 080518-3.)